

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ (ОКОНЧАТЕЛНИ ДАННИ ЗА 2010 Г.)

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото Наблюдение на доходите и условията на живот (EU-SILC).

Оценка на бедността

По окончателни данни от изследването, проведено през 2011 г., линията на бедност за 2010 г. е 283.75 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 673.5 хил. лица, или 22.3% от населението в страната.

1. Основни индикатори за бедност

Година на провеждане на изследването	2008	2009	2010	2011
Година, за която се отнасят данните	2007	2008	2009	2010
Линия на бедност - средномесечен размер в левове	212.3	276.5	295.0	283.8
Брой лица под линията на бедност - в хиляди	1632	1657	1565	1674
Относителен дял на бедните - в % от населението	21.4	21.8	20.7	22.3
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери - в % от населението	40.0	38.8	40.8	41.5
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери, с включени пенсии - в % от населението	27.1	26.4	27.1	27.1
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	6.5	5.9	5.9	6.5
Коефициент на Джини ¹	35.9	33.5	33.2	35.1

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност намалява с 3.8%, а относителният дял на бедното население нараства с 1.6 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2010 г. показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери, равнището на бедност се повишава от 22.3 до 27.1%, или с 4.8 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност нараства до 41.5%, или с 19.2 процентни пункта.

Основният фактор, увеличаващ риска за попадане в групата на бедните, за преобладаващата част от населението е тяхната икономическа активност и участието им на пазара на труда. За целия период на наблюдение относителният дял на бедните е най-висок сред безработните лица и пенсионерите. През 2010 г. най-голямо увеличение на риска от бедност спрямо предходната година се наблюдава сред безработните - с 3.9 процентни пункта, и при икономически неактивните лица - с

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

3.4 процентни пункта. При пенсионерите рискът от бедност спрямо предходната година намалява с 1.7 процентни пункта.

2. Относителен дял на бедните по икономическа активност

Година на провеждане на изследването	2008	2009	2010	2011
Година, за която се отнасят данните	2007	2008	2009	2010
Икономическа активност				
Заети	7.5	7.4	7.7	8.2
Безработни	55.0	52.2	48.3	52.2
Пенсионери	31.7	36.5	30.0	28.3
Други неактивни	24.0	24.0	24.4	27.8

През 2010 г. дялът на бедните сред заетите лица нараства с 0.5 процентни пункта до 8.2%, като при работещите на непълно работно време рискът за изпадане в бедност е приблизително пет пъти по-висок от този при работещите на пълно работно време. Същевременно рискът от бедност сред работещите жени е с 1.3 процентни пункта по-нисък от този при мъжете.

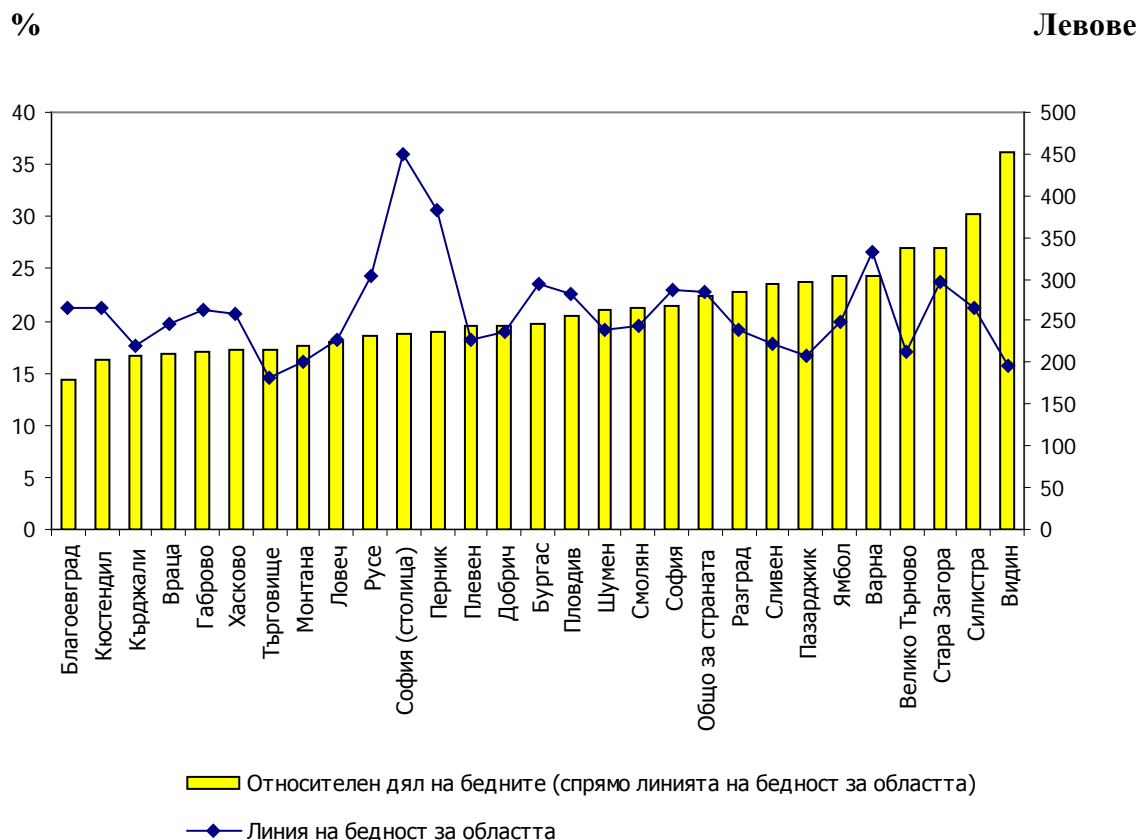
Оценка на бедността в регионален аспект

При изчисляване на линията на бедност за всяка област е приложен същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта.

През 2010 г. най-висок размер на линията на бедност има област София (столица) - 451 лв., с равнище на бедност 18.8%, а с най-нисък размер на линията на бедност е област Търговище - 183 лв., където равнището на бедност е 17.3%. Област Благоевград има най-нисък относителен дял на бедните - 14.4%, при размер на линията на бедност 265 лв., а с най-висок е област Видин - 36.2%, при размер на линията на бедност 196 лева. Спрямо линията на бедност за страната - 284 лв., седем области имат по-висок размер на линия на бедност - Бургас, Стара Загора, Русе, Варна, София, Перник и София (столица).

Фиг. 1. Разпределение на областите по равнище на бедност през 2010 година

С най-нисък относителен дял на бедност при мъжете е област Враца - 13.1%, а с най-високо равнище е област Видин - 35.6%. В област Благоевград жените са с най-ниско равнище на бедност - 15.2%, при 36.8% за област Видин.

Област Смолян се характеризира с най-голямата разлика в равнището на бедност между мъжете и жените - 10.2 процентни пункта. В три области - Монтана, Търговище и Силистра, относителният дял на бедните мъже е по-голям от този при жените.

Поляризацията на населението по доход, измерена чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве в обществото по области, показва, че най-бедните 20% в областите Пазарджик, Сливен, Добрич и Велико Търново имат повече от 8 пъти по-нисък доход от най-богатите 20% в същите области. Най-нисък процент на поляризация има в област Перник (3.9%), където и коефициентът на диференциация е най-нисък - 24.8%.

Най-висок коефициент на диференциация - над 37%, се наблюдава в областите Плевен, Велико Търново, Пазарджик и Добрич.

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за всяка година в панела е около 7 500 адреса/обикновени домакинства, разпределени във всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече години. Извадката се състои от четири ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа различен тип тегла:

- Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната;
- Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната;
- Персонално тегло за всеки член на домакинството на 16 и повече години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на 16 и повече години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на 16 и повече години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло за лицата на 16 и повече години (RB040).

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи в изследването (RB050a).

Повече информация за индикаторите за бедност и социално включване може да бъде намерена на интернет страницата на НСИ в рубриката [„Социално включване и условия на живот“](#).